C/2025/3980

20.8.2025

ODPORÚČANIE RADY

z 8. júla 2025

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Estónska

(C/2025/3980)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ([2]), a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

Všeobecné úvahy

(1) V nariadení (EÚ) 2024/1263, ktoré nadobudlo účinnosť 30. apríla 2024, sa uvádzajú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorého cieľom je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj predchádzať nadmerným deficitom verejných financií. V nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v ZFEÚ. Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním. V nariadení sa podporuje aj zodpovednosť členských štátov za fiškálnu politiku a zdôrazňuje sa v ňom strednodobý horizont spolu s účinnejším a koherentnejším presadzovaním. Každý členský štát musí Rade a Komisii predložiť národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán obsahujúci jeho fiškálne, reformné a investičné záväzky na obdobie štyroch alebo piatich rokov v závislosti od dĺžky vnútroštátneho legislatívneho obdobia. Trajektória vývoja čistých výdavkov ([3]) v týchto plánoch musí byť v súlade s požiadavkami nariadenia vrátane požiadaviek na to, aby do konca obdobia úprav verejný dlh dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend, alebo aby zostal na obozretnej úrovni pod 60 % hrubého domáceho produktu (HDP), a aby sa deficit verejných financií v strednodobom horizonte znížil pod referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve a/alebo sa udržiaval pod touto referenčnou hodnotou. Ak sa členský štát zaviaže uskutočniť príslušný súbor reforiem a investícií v súlade s kritériami stanovenými v nariadení, môže sa obdobie úprav predĺžiť najviac o tri roky.

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Čisté výdavky v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263: „čisté výdavky“ sú výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov; ii) diskrečných príjmových opatrení; iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie; iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou; v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 ([4]), ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „RRF“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. RRF poskytuje členským štátom finančnú podporu na realizáciu reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. RRF pomáha v súlade s prioritami európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík dosiahnuť hospodársku a sociálnu obnovu a zároveň presadzovať udržateľné reformy a investície, najmä s cieľom podporovať zelenú a digitálnu transformáciu a posilňovať odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

(3) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 ([5]) (ďalej len „nariadenie REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je postupne ukončovať závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Týmto sa pomáha dosiahnuť energetickú bezpečnosť a diverzifikovať dodávky energie do Únie, pričom sa zároveň zvyšuje miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Estónsko pridalo do svojho národného plánu obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU.

(4) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Estónsko predložilo Komisii 18. júna 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 uvedeného nariadenia posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V. Rada 29. októbra 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Estónska ([6]), ktoré bolo zmenené 16. júna 2023 na základe článku 18 ods. 2 s cieľom aktualizovať maximálny finančný príspevok na nenávratnú finančnú podporu, ako aj s cieľom zahrnúť kapitolu REPowerEU ([7]). Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisiou v súlade s článkom 24 ods. 5, v ktorom sa uvádza, že Estónsko uspokojivo dosiahlo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom dosiahnutí míľnikov a cieľov, vyžaduje sa, aby v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté pri rovnakej reforme alebo investíciách, nedošlo k zvratu.

(5) Rada 21. januára 2025 na základe odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Estónska ([8]). Plán bol predložený v súlade s článkom 11 a článkom 36 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1263, vzťahuje sa na obdobie 2025 až 2028 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na obdobie štyroch rokov.

(6) Komisia 26. novembra 2024 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Estónska na rok 2025. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2025, v ktorej určila Estónsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2025, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny ([9]) 13. mája 2025 a spoločnú správu o zamestnanosti 10. marca 2025.

(7) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti – strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť EÚ v nasledujúcich piatich rokoch. Identifikujú sa v ňom tri transformačné požiadavky udržateľného hospodárskeho rastu: i) inovácie; ii) dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a iii) bezpečnosť. V záujme preklenutia inovačnej medzery sa EÚ zameriava na podporu priemyselných inovácií, podporu rastu startupov prostredníctvom iniciatív, ako je stratégia EÚ pre startupy a scaleupy, a na podporu prijímania pokročilých technológií, ako je umelá inteligencia a kvantová výpočtová technika. Komisia v snahe o ekologickejšie

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Vykonávacie rozhodnutie Rady z 29. októbra 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Estónska (ST 12532/21 + ADD1 COR1 REV1).

([7]) Vykonávacie rozhodnutie Rady zo 16. júna 2023, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie z 29. októbra 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Estónska (ST 9367/2023).

([8]) Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Estónska (Ú. v. EÚ C, C/2025/655, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/655/oj).

([9]) Odporúčanie Rady z 13. mája 2025, týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny (Ú. v. EÚ C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

hospodárstvo načrtla komplexný Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu a Dohodu o čistom priemysle, ktorými sa zabezpečí, aby prechod na čistú energiu zostal nákladovo efektívny a priaznivý pre konkurencieschopnosť, najmä pre energeticky náročné odvetvia, a aby predstavoval hnaciu silu rastu. V záujme znižovania nadmernej závislosti a zvyšovania bezpečnosti je Únia odhodlaná posilniť globálne obchodné partnerstvá, diverzifikovať dodávateľské reťazce a zabezpečiť prístup ku kritickým surovinám a čistým zdrojom energie. Tieto priority sú podporené horizontálnymi faktormi, konkrétne zjednodušovaním právnych predpisov, prehlbovaním jednotného trhu, financovaním konkurencieschopnosti a európskou úniou úspor a investícií, podporou zručností a kvalitných pracovných miest a lepšou koordináciou politík EÚ. Kompas konkurencieschopnosti je zosúladený s európskym semestrom, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi Komisie, čím sa vytvára jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inovácie a odolnosť v celej Únii.

(8) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2025 naďalej vyvíja súbežne s vykonávaním RRF. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je naďalej nevyhnutné, aby sa plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány pomáhajú účinne riešiť všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Tieto odporúčania pre jednotlivé krajiny sú naďalej rovnako relevantné pre posúdenie zmenených plánov obnovy a odolnosti v súlade s článkom 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(9) Odporúčania pre jednotlivé krajiny na rok 2025 sa vzťahujú na kľúčové výzvy v oblasti hospodárskej politiky, ktoré sa dostatočne neriešia opatreniami zahrnutými v plánoch obnovy a odolnosti, pričom sa zohľadňujú príslušné výzvy identifikované v odporúčaniach na roky 2019 – 2024.

(10) Komisia 4. júna 2025 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Estónska na rok 2025. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Estónsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Estónska. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Estónsko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Estónska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

(11) Komisia vykonala v súvislosti s Estónskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Hlavné zistenia posúdenia, ktoré vykonala Komisia v súvislosti s makroekonomickou zraniteľnosťou Estónska na účely uvedeného nariadenia, boli uverejnené 13. mája 2025 ([10]). Komisia 4. júna 2025 dospela k záveru, že v Estónsku neexistujú makroekonomické nerovnováhy. V posledných rokoch sa v podmienkach dlhotrvajúcej recesie zaznamenali najmä zraniteľné miesta súvisiace so zhoršujúcou sa cenovou a nákladovou konkurencieschopnosťou a ceny nehnuteľností na bývanie výrazne vzrástli, ale zdá sa, že celková zraniteľnosť je v súčasnosti pod kontrolou. Mzdy a ceny už niekoľko rokov výrazne rastú a jadrová inflácia zostala začiatkom roka 2025 stále vysoko nad priemerom eurozóny, a to v dôsledku rastu miezd, najmä vo verejnom sektore. Tieto cenové a nákladové tlaky zhoršujú pozíciu konkurencieschopnosti hospodárstva. Zatiaľ čo strata lacnej energie a ďalších vstupov v dôsledku útočnej vojny Ruska proti Ukrajine bola v roku 2022 spúšťačom trvalého rastu cien, inflačné tlaky sú v súčasnosti prevažne domáce. Silný domáci dopyt a napätý trh práce umožnili v čase slabej produktivity rýchly rast miezd. Mzdy vo verejnom sektore, najmä mzdy učiteľov a zdravotníckych pracovníkov, sa v posledných rokoch zvýšili, a vyšplhali sa tak z pomerne nízkych úrovní z minulosti. Vysokú infláciu možno čiastočne pripísať zvýšeniu nepriamych daní. Estónsky vývoz v posledných dvoch rokoch stratil niektoré podiely na trhu. Deficit bežného účtu platobnej bilancie sa v poslednom čase znížil v dôsledku recesie na domácom trhu; čistá medzinárodná investičná pozícia je len mierne záporná a riziká pre vonkajšiu udržateľnosť sa zdajú obmedzené. Ceny nehnuteľností na bývanie v posledných rokoch výrazne vzrástli a odhaduje sa, že sú nadhodnotené, ale riziko pre finančnú stabilitu spojené s poskytovaním hypotekárnych úverov zostáva nízke. K tejto situácii prispeli niektoré predošlé opatrenia v príslušných oblastiach politiky, a to najmä tým, že podporili domáci dopyt, keď už najhoršie obdobie pandemickej krízy pominulo. Tieto opatrenia zahŕňali uvoľnenie prostriedkov z dôchodkových fondov druhého piliera, čo zvýšilo ceny vrátane cien nehnuteľností na bývanie. V posledných rokoch sa zvyšovanie platov vo verejnom sektore a minimálnych miezd zhodovalo s recesiou a viedlo k vyššiemu celkovému rastu miezd v celom hospodárstve. Opatrenia na zlepšenie produktivity práce a podnikateľského prostredia sú stále obmedzené. Vláda nedávno oznámila viacero opatrení v príslušných oblastiach politiky na rok 2026 zameraných na zníženie daní a výdavkov, ktoré by mohli znížiť inflačné tlaky a zmierniť niektoré tlaky na náklady práce.

([10]) SWD(2025) 123 final.

Posúdenie výročnej správy o pokroku

(12) Rada 21. januára 2025 odporučila Estónsku tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 7,1 % v roku 2025, 5,1 % v roku 2026, 3,6 % v roku 2027 a 3,2 % v roku 2028, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným s odkazom na rok 2023, a to 9,2 % v roku 2025, 14,8 % v roku 2026, 18,9 % v roku 2027 a 22,6 % v roku 2028.

(13) Estónsko 29. apríla 2025 predložilo svoju výročnú správu o pokroku ([11]), ktorá sa týka dodržiavania odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov a realizácie reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy identifikované v odporúčaniach pre danú krajinu v rámci európskeho semestra. Vo výročnej správe o pokroku sa zohľadňujú aj polročné správy Estónska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(14) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia odporučila koordinovane aktivovať národnú únikovú doložku Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu a tento návrh uvítala Európska rada 6. marca 2025. V nadväznosti na žiadosť Estónska z 29. apríla 2025 prijala Rada 8. júla 2025 na základe odporúčania Komisie odporúčanie, ktorým sa Estónsku povoľuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov a prekročiť ich ([12]).

(15) Na základe údajov, ktoré overil Eurostat ([13]), sa deficit verejných financií Estónska znížil z 3,1 % HDP v roku 2023 na 1,5 % HDP v roku 2024, zatiaľ čo verejný dlh vzrástol z 20,2 % HDP na konci roka 2023 na 23,6 % HDP na konci roka 2024. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá miere rastu čistých výdavkov na úrovni 1,8 % v roku 2024. Estónsko vo výročnej správe o pokroku odhaduje rast čistých výdavkov v roku 2024 na 1,1 %. Komisia odhaduje, že rast čistých výdavkov bol vyšší, než sa uvádza vo výročnej správe o pokroku. Rozdiel medzi výpočtami Komisie a odhadmi vnútroštátnych orgánov je spôsobený nižším odhadom Komisie v súvislosti s vplyvom diskrečných príjmových opatrení. Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky ([14]), ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2024 reštriktívne, a to na úrovni 1,8 % HDP.

(16) Podľa výročnej správy o pokroku sa v makroekonomickom scenári, z ktorého vychádzajú rozpočtové projekcie Estónska, očakáva rast reálneho HDP o 1,7 % v roku 2025 a o 2,5 % v roku 2026, zatiaľ čo inflácia podľa HICP by mala dosiahnuť úroveň 5,1 % v roku 2025 a 4,3 % v roku 2026. V prognóze Komisie z jari 2025 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 1,1 % v roku 2025 a o 2,3 % v roku 2026, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť na úrovni 3,8 % v roku 2025 a 2,3 % v roku 2026.

(17) Vo výročnej správe o pokroku sa očakáva, že deficit verejných financií v roku 2025 zostane na úrovni 1,5 % HDP, zatiaľ čo pomer verejného dlhu k HDP sa na konci roka 2025 zníži na 22,5 %. Tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 1,0 % v roku 2025. Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá deficit verejných financií v roku 2025 vo výške 1,4 % HDP. Očakáva sa, že zvýšenie príjmov v dôsledku zvýšenia sadzieb dane z príjmov fyzických a právnických osôb, z príjmov úverových inštitúcií a z pridanej hodnoty, ako aj v dôsledku zavedenia dane z motorových vozidiel viac než vyváži zvýšenie výdavkov verejnej správy. Obnova hospodárstva by takisto mala zlepšiť príjem z týchto daní. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 2,1 % v roku 2025. Tieto projekcie rastu čistých výdavkov, ktoré sú vyššie než tie vo výročnej správe o pokroku, sú tiež výsledkom toho, že Komisia predpokladá vyšší rast bežných primárnych výdavkov, nižšie výdavky financované z transferov z EÚ a nižšie vnútroštátne spolufinancovanie programov EÚ. Podľa odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2025 expanzívne, a to na úrovni 1,0 % HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa

([11]) Výročné správy o pokroku 2025 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([12]) Odporúčanie Rady z 8. júla 2025, ktorým sa Estónsku povoľuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky), Ú. v. C, C/2025/3964, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3964/oj.

([13]) Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2025.

([14]) Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

má pomer verejného dlhu k HDP do konca roka 2025 zvýšiť na 23,8 %. Zvýšenie pomeru dlhu k HDP v roku 2025 odráža najmä rozpočtový deficit, ako aj zosúladenie dlhu a deficitu.

(18) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa očakáva, že z nenávratnej podpory („grantov“) z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa v roku 2025 budú financovať výdavky verejnej správy vo výške 0,6 % HDP v porovnaní s 0,4 % HDP v roku 2024. Výdavky financované z nenávratnej podpory v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti umožňujú realizovať vysokokvalitné investície a reformy na zvýšenie produktivity bez toho, aby mali priamy vplyv na saldo verejných financií a verejný dlh Estónska.

(19) Výdavky verejnej správy na obranu v Estónsku boli vo výške 2,0 % HDP v roku 2021, 2,2 % HDP v roku 2022 a 2,7 % HDP v roku 2023 ([15]). Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že výdavky na obranu dosiahnu v roku 2024 výšku 3,4 % HDP a v roku 2025 výšku 3,8 % HDP. To zodpovedá zvýšeniu o 1,8 percentuálneho bodu HDP v porovnaní s rokom 2021. Obdobie aktivácie národnej únikovej doložky (v rokoch 2025 až 2028) umožňuje Estónsku zmeniť priority verejných výdavkov alebo zvýšiť verejné príjmy tak, aby trvalo vyššie výdavky na obranu neohrozili fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte.

(20) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že čisté výdavky v Estónsku vzrastú v roku 2025 o 2,1 % a v rokoch 2024 a 2025 kumulatívne o 3,9 %. Na základe prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že rast čistých výdavkov Estónska bude v roku 2025 nižší než odporúčaná maximálna miera rastu, a to tak ročne, ako aj pri zohľadnení rokov 2024 a 2025 spolu.

(21) Vo výročnej správe o pokroku sa predpokladá, že deficit verejných financií sa v roku 2026 zvýši na 2,5 % HDP, zatiaľ čo podľa predpokladu sa pomer verejného dlhu k HDP na konci roka 2026 zvýši na 24,0 %. Výročná správa o pokroku z roku 2025 nezahŕňa rozpočtové projekcie po roku 2026. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2025 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2026 na úrovni 2,4 % HDP. Predpokladaný nárast deficitu v roku 2026 je spôsobený na strane príjmov, a to najmä v dôsledku uplatnenia nezdaniteľnej časti základu dane na všetkých daňovníkov odvádzajúcich daň z príjmov fyzických osôb a v dôsledku nižších daňových príjmov z dividend, čo je odzrkadlením spoločností, ktoré v rokoch 2024 a 2025 rozdeľujú vysoké dividendy v očakávaní zvýšenia dane z príjmov právnických osôb. Tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 4,1 % v roku 2026. Podľa odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2026 expanzívne, a to na úrovni 0,5 % HDP. Komisia predpokladá, že pomer verejného dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 25,4 %. Zvýšenie pomeru dlhu k HDP v roku 2026 odzrkadľuje najmä predpokladaný deficit verejných financií.

Kľúčové výzvy v príslušných oblastiach politiky

(22) Hoci sa podiel daňových príjmov Estónska na HDP v roku 2024 ďalej zvyšoval, stále sa nachádza pod priemerom EÚ. Odstránenie daného rozdielu by umožnilo získať dodatočné finančné prostriedky na priority v rámci verejných výdavkov, ako je obrana, zdravotná starostlivosť a dlhodobá starostlivosť. Dane z nehnuteľností, ktoré patria medzi dane najmenej poškodzujúce rast, boli v posledných rokoch až do roku 2023 približne sedemkrát nižšie, než je priemer EÚ, a predstavovali len 0,3 % HDP. V tom istom období sa podobný trend prejavil aj pri daniach z majetku, ktoré boli trikrát nižšie, než je priemer EÚ. Estónsko v roku 2025 zvýši sadzbu dane z príjmov právnických osôb z 20 % na 22 % a zruší zníženú sadzbu dane vo výške 14 %, ktorá sa uplatňuje na pravidelné dividendy. Vďaka týmto opatreniam sa zvýši podiel daní z majetku na celkových príjmoch a zníži sa rozdiel oproti priemeru EÚ. Na druhej strane, Estónsko sa spolieha najmä na dane z práce a zo spotreby, pričom príjmy z týchto daní sú v pomere k HDP nad priemerom EÚ. Podiel týchto daní na celkových príjmoch sa má po nedávnom a plánovanom zvýšení sadzby dane z pridanej hodnoty zvýšiť. Hoci zvýšenie daní takisto pomôže znížiť celkový rozdiel v daňových príjmoch v porovnaní s EÚ, toto zvyšovanie je regresívne a daňové zaťaženie je pritom nerovnomerne rozložené. Môže preto prehĺbiť už aj tak vysokú nerovnosť príjmov a mať inflačný vplyv, pričom vysoká inflácia sa v súvislosti s konkurencieschopnosťou Estónska považuje za značnú výzvu. Estónsko tiež pracuje na začlenení pravidelného preskúmania výdavkov a hodnotenia politík do strednodobého rozpočtového plánovania. Zavedenie tohto preskúmania v záujme uprednostnenia kľúčových oblastí v rámci výdavkov by prispelo k efektívnejšiemu prideľovaniu verejných prostriedkov s cieľom pomôcť uspokojiť rastúce potreby štrukturálnych výdavkov a znížiť tlak na zvyšovanie daňových príjmov.

([15]) Eurostat, štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (COFOG). Vzhľadom na metodické rozdiely medzi definíciami COFOG a NATO sa výdavky na základe definície COFOG môžu líšiť od výdavkov na základe definície NATO.

(23) Prístup k primeranej a cenovo dostupnej zdravotnej a dlhodobej starostlivosti zatiaľ zabezpečený nie je. Reformy a zvýšené investície v posledných rokoch prispeli k zníženiu úrovne subjektívne neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti z 12,5 % v roku 2023 na 8,5 % v roku 2024. Neuspokojené potreby však naďalej patria k najvyšším v EÚ, a to v dôsledku dlhých čakacích lehôt a nerovnomernej kvality a dostupnosti zdravotníckych služieb v celej krajine. Verejné výdavky na služby dlhodobej starostlivosti a zdravotnícke služby sú stále nízke, výrazne pod priemerom EÚ, pričom nedostatok pracovnej sily a závislosť od financovania zo strany obcí obmedzujú poskytovanie služieb. Nízka úroveň verejných výdavkov vedie k vysokým doplatkom za zdravotnú a dlhodobú starostlivosť. Reforma starostlivosti, ktorá vstúpila do platnosti v roku 2023, je prvým významným krokom k posilneniu dlhodobej starostlivosti v Estónsku, hoci jej vplyv sa ešte len ukáže. Na ďalšie zníženie neuspokojených potrieb lekárskej starostlivosti, ako aj doplatkov je nevyhnutné zabezpečiť primerané financovanie poskytovania vysokokvalitnej starostlivosti, najmä vzhľadom na to, že starnutie obyvateľstva má viesť k zvýšeniu dopytu. Posilnenie domácej a komunitnej starostlivosti spolu s asistenčnými technológiami by tiež pomohlo zlepšiť dostupnosť a účinnosť služieb v celej krajine.

(24) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú realizovať do roku 2026. Očakáva sa, že tieto reformy a investície pomôžu účinne riešiť buď všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, alebo aspoň ich značnú časť. Vzhľadom na tento náročný časový rámec je nevyhnutné dokončiť účinné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU, aby sa posilnila dlhodobá konkurencieschopnosť Estónska využitím zelenej a digitálnej transformácie a aby sa zároveň zabezpečila sociálna spravodlivosť. V oznámení Komisie NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, ktoré bolo prijaté 4. júna 2025, sa objasňuje príslušný harmonogram ukončenia mechanizmu a členským štátom sa poskytujú usmernenia na maximalizáciu vykonávania do 31. augusta 2026 vrátane toho, ako ďalej zefektívniť ich plány obnovy a odolnosti, uvádzajú sa v ňom hlavné možnosti, ktoré treba zvážiť pri ich revízii, a zdôrazňuje sa význam dôkladného spoločného plánovania pred predložením posledných žiadostí o platbu v roku 2026. Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonanie plánu obnovy a odolnosti, naďalej treba systematicky zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany.

(25) V Estónsku sa urýchlilo vykonávanie programu politiky súdržnosti, ktorý zahŕňa podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Kohézneho fondu (KF). Je dôležité pokračovať v úsilí o zabezpečenie rýchleho vykonávania tohto programu a zároveň maximalizovať jeho vplyv v praxi. Estónsko už v rámci svojho programu politiky súdržnosti prijíma opatrenia na podporu konkurencieschopnosti a rastu a zároveň na posilnenie sociálnej súdržnosti. Zároveň Estónsko naďalej čelí výzvam, a to aj tým, ktoré sa týkajú hospodárskej a sociálnej odolnosti vrátane chudoby a sociálneho vylúčenia, zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, začlenenie znevýhodnených skupín do trhu práce, ako aj ponuky zručností a vzdelávania, energetickej transformácie a regionálnej konkurencieschopnosti, najmä vo východných pohraničných regiónoch. V súlade s článkom 18 nariadenia (EÚ) 2021/1060 je Estónsko povinné – v rámci preskúmania fondov politiky súdržnosti v polovici trvania– preskúmať svoj program a zohľadniť pritom okrem iného výzvy identifikované v odporúčaniach pre Slovensko na rok 2024. Návrhmi Komisie prijatými 1. apríla 2025 ([16]) sa predlžuje lehota na predloženie posúdenia výsledku preskúmania v polovici trvania na obdobie po 31. marci 2025. Uvedené návrhy zároveň poskytujú flexibilitu s cieľom pomôcť urýchliť vykonávanie programov a zvýšiť stimuly pre členské štáty, aby pridelili zdroje politiky súdržnosti na päť strategických prioritných oblastí Únie, konkrétne na konkurencieschopnosť v oblasti strategických technológií, obranu, bývanie, odolnosť vodných zdrojov a energetickú transformáciu, a na investície do zručností v prioritných odvetviach, a to so zachovaním zamerania v rámci programov ESF+ na osoby v najzraniteľnejších situáciách.

(26) Platforma strategických technológií pre Európu (STEP) predstavuje príležitosť investovať do kľúčovej strategickej priority EÚ posilnením konkurencieschopnosti EÚ. STEP poskytuje finančné prostriedky prostredníctvom 11 existujúcich fondov EÚ. Členské štáty môžu prispieť aj do Programu InvestEU, ktorým sa podporujú investície do prioritných oblastí. Estónsko by mohlo optimálne využiť tieto iniciatívy na podporu vývoja alebo výroby kritických technológií vrátane čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje.

(27) Okrem hospodárskych a sociálnych výziev, na ktoré reaguje plán obnovy a odolnosti a iné fondy EÚ, by Estónsko malo účinne riešiť zostávajúce výzvy súvisiace s politikou v oblasti výskumu a inovácií, prístupom k financovaniu, produktivitou práce a ponukou zručností, so sociálnou ochranou, s energiou z obnoviteľných zdrojov a energetickou efektívnosťou, ako aj s dekarbonizáciou vrátane dekarbonizácie v odvetví dopravy.

([16]) Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania – COM(2025) 123 final.

(28) Hoci sa celková inovačná výkonnosť Estónska od roku 2017 neustále zlepšuje, výdavky podnikov na výskum a vývoj v pomere k HDP zostávajú pod priemerom EÚ, pričom takmer polovica celkových výdavkov na výskum a vývoj pripadá na odvetvie informačných a komunikačných technológií. Zároveň klesol počet patentových prihlášok podaných podľa Zmluvy o patentovej spolupráci na 1 miliardu EUR HDP, čo naznačuje, že verejná vedecká základňa sa nedostatočne premieta do technologickej výkonnosti a inovácií v podnikoch. Zatiaľ čo priama verejná podpora výskumu a vývoja v podnikoch sa zvýšila, politiky nad rámec grantových schém nie sú dostatočne rozvinuté, čo bráni Estónsku riešiť potreby podnikov s obmedzenou schopnosťou uplatňovať výskumné objavy. Podiel aplikovaného výskumu na celkovom financovaní výskumu a vývoja navyše v roku 2023 klesol na 23 %. Centrum aplikovaného výskumu bolo zriadené v roku 2024 a určitý čas potrvá, kým sa vytvorí plne funkčná organizácia pre výskumné technológie. Chýba úzka spolupráca medzi podnikmi a akademickou obcou. Existuje priestor na posilnenie úlohy univerzít a organizácií zameraných na aplikovaný výskum v oblasti inovácií s cieľom urýchliť zavádzanie nových technológií a zvýšiť konkurencieschopnosť.

(29) Prístup malých a stredných podnikov (MSP) k financovaniu je v Estónsku viac obmedzený v porovnaní s priemerom EÚ. To oslabuje investície do inovácií, najmä v odľahlých regiónoch, kde je financovanie inovačných investícií v dôsledku regionálneho nedostatku zručností a zdrojov obzvlášť riskantné. Estónske spoločnosti majú vysokú potrebu investícií na podporu digitálnej a zelenej transformácie a napriek tomu čerpajú menej finančných prostriedkov z kapitálových trhov, než je priemer EÚ, a namiesto toho sa viac spoliehajú na investície financované interne. Prispieva k tomu systém dane z príjmu, prevaha MSP a skromná základňa inštitucionálnych investorov. Presadzovanie účasti inštitucionálnych investorov na akciovom trhu a podpora rozvoja autonómneho trhu s rizikovým kapitálom by mohli pomôcť prilákať investorov.

(30) Nedostatok pracovnej sily sa v poslednom čase zmiernil, ale nedostatok kvalifikovaných pracovníkov je stále hlavnou prekážkou investícií pre 32 % podnikov a v mnohých odvetviach dochádza k nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. Pokračujúce investície do zelenej transformácie zvýšili a ďalej zvýšia dopyt po pracovníkoch so špecializovanými zručnosťami. Tento nedostatok požadovaných zručností sa vyskytuje spolu s rýchlym rastom miezd a vyššími jednotkovými nákladmi práce, čo obmedzuje rast produktivity podnikov. Rýchly rast miezd bol v posledných rokoch jedným z faktorov, ktoré poháňali infláciu a ovplyvňovali konkurencieschopnosť. Pomerne vysoká miera predčasného ukončenia školskej dochádzky, ako aj predčasného ukončenia vysokoškolského štúdia vedie k nedostatočnému počtu kvalifikovaných absolventov, čo daný problém ešte viac prehlbuje. Nedostatok požadovaných zručností je obzvlášť naliehavý na regionálnej úrovni, keďže vidiecke a odľahlé oblasti majú väčšie problémy s prilákaním kvalifikovaných odborníkov a majú väčšiu potrebu rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností v dôsledku výziev spojených s transformáciou. Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami by sa mohol obmedziť zvýšením relevantnosti systému vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, najmä v prípade odborníkov v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky. Politikami by sa tiež mohol zlepšiť prístup k rekvalifikácii a zvyšovaniu úrovne zručností, najmä pre osoby s nízkou úrovňou vzdelania, ako aj pre starších pracovníkov, a to vrátane politík na zlepšenie základných digitálnych zručností. Na podporu hospodárskej diverzifikácie smerom k činnostiam s vysokou pridanou hodnotou by sa mohol viac využívať systém OSKA na predvídanie dopytu po zručnostiach a mohli by sa zaviesť jednoduchšie pravidlá s cieľom zamestnať zahraničných kvalifikovaných pracovníkov v nedostatkových oblastiach a pomôcť zvýšiť konkurencieschopnosť.

(31) Estónsko dosahuje významný pokrok pri plnení cieľov EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030. Lepším zacielením schém energetickej renovácie budov na zraniteľné domácnosti a zvýšením podpory pre sektor bývania v rámci nových schém, ktoré by doplňali tie existujúce (ako napríklad RRF a grant na obnovu bytových domov), by Estónsko mohlo lepšie plniť ciele svojej dlhodobej stratégie obnovy a prispieť k dosiahnutiu cieľa znížiť emisie podľa nariadenia o spoločnom úsilí. V súčasnosti krajina využíva na zlepšenie energetickej efektívnosti predovšetkým grantové financovanie, pričom finančné nástroje sa využívajú len v obmedzenej miere. Estónsko by mohlo vo vyššej miere využívať cielenejšie schémy a finančné nástroje na dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti energetickej účinnosti.

(32) Hoci sa pri energetickom mixe Estónska zaznamenal výrazný posun smerom k obnoviteľným zdrojom energie (z 27,7 % v roku 2022 na 34,6 % v roku 2023), stále na ňom má významný podiel roponosná bridlica (58,2 % v roku 2023), čo brzdí zelenú transformáciu. Ceny elektriny sú v Estónsku naďalej vysoké a nestabilné v dôsledku nestálej povahy energie z obnoviteľných zdrojov, čo zvyšuje infláciu a znižuje konkurencieschopnosť podnikov. Estónsko tiež čelí problémom s energetickou bezpečnosťou v dôsledku hybridných útokov na plynovody a podmorské káble v Baltskom mori. Zvýšenie zavádzania výroby energie z obnoviteľných zdrojov (34,6 % energetického mixu v roku 2023) a uskladňovania energie by pomohlo pokračovať v postupnom vyraďovaní

fosílnych palív a zároveň zachovať vysoký stupeň energetickej nezávislosti. Po úspešnej synchronizácii s kontinentálnou európskou elektrizačnou sústavou v roku 2025 sú potrebné ďalšie opatrenia na zlepšenie odolnosti a flexibility siete. Kľúčové je aj pokračovať v úsilí o posilnenie ochrany kritickej energetickej infraštruktúry, a to najmä v oblasti kybernetickej bezpečnosti a dohľadu nad infraštruktúrou.

(33) Miera produktivity zdrojov v Estónsku patrí medzi najnižšie v EÚ, čo možno čiastočne pripísať odvetviu ťažby roponosnej bridlice v krajine, ktoré je náročné na zdroje, ale aj celkovému priemyselnému systému náročnému na zdroje. Estónsko v roku 2023 vytváralo len 0,63 EUR na kilogram použitého materiálu, pričom priemer EÚ bol 2,22 EUR. Má to negatívny vplyv na konkurencieschopnosť Estónska. Posilnenie ekologických inovácií a inovácií využívajúcich biologické materiály s cieľom udržateľne využívať prírodné zdroje by mohlo prispieť k vyššej produktivite zdrojov a konkurencieschopnosti Estónska. Miera prípravy Estónska na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu predstavuje 33 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 49 %. Krajina by mohla ťažiť zo zavedenia nových nástrojov v príslušných oblastiach politiky, ktorými by sa urýchlil prechod na obehové hospodárstvo.

(34) Estónske odvetvie dopravy je podľa nariadenia o spoločnom úsilí veľkým producentom emisií skleníkových plynov a zodpovedá približne za 15 % celkových emisií krajiny, z ktorých 90 % pochádza z cestnej dopravy. Železnice majú zásadný význam z hľadiska presunu dopravy z ciest na koľaje s cieľom zlepšiť udržateľnú mobilitu, ale v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 57 % (2022) je elektrifikovaných len 12 % železničnej siete. Estónsku by preto mohlo prospieť pokračovať v opatreniach na ďalšiu elektrifikáciu železničnej siete s cieľom znížiť závislosť od fosílnych palív. Miera vlastníctva automobilov je pritom jedna z najvyšších v EÚ. V roku 2023 bolo 75,5 % automobilov poháňaných benzínom a ich priemerná životnosť je vysoká. V porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 14,5 % bolo len 6,3 % nových vozidiel v roku 2023 elektrických. Estónsko nedávno zaviedlo daň z motorových vozidiel pre osobné automobily na základe hmotnosti a emisií CO_2, ale sadzby dane sú v prípade starších vozidiel nižšie. Hoci nižšie sadzby pomáhajú chrániť zraniteľné skupiny, Estónsko by mohlo zvážiť zvýšenie stimulov na obnovu vozového parku súkromných cestných vozidiel. Estónsko oprávnene uvažuje o zvýšení podielu udržateľných autobusov na celom vozovom parku verejnej dopravy zo súčasných 30 % na 42 %, aby sa zabezpečila zelená verejná doprava vo vidieckych oblastiach, čo pomôže obnoviť verejný vozový park. Hoci Estónsko integrovalo niektoré systémy predaja cestovných lístkov a plánovania miestnej dopravy a dosiahlo pritom pozitívne výsledky, v tejto oblasti sú potrebné ďalšie opatrenia.

(35) Estónsko napriek nedávnym zlepšeniam naďalej čelí problémom súvisiacim s chudobou, so sociálnym vylúčením a s pretrvávajúcou nerovnosťou príjmov, a to v dôsledku nedostatkov v sociálnej ochrane. Hoci sa zvyšovaním dôchodkov a prídavkov na deti zlepšili niektoré sociálne ukazovatele, miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia bola v roku 2024 naďalej vysoká, a to najmä medzi staršími ľuďmi – predovšetkým medzi osobami vo veku 65 rokov a viac, ktoré žijú samy –, osobami so zdravotným postihnutím a jednočlennými domácnosťami. Výdavky na dávky sociálneho zabezpečenia patria medzi najnižšie v EÚ a v roku 2023 predstavovali 15,4 % HDP, zatiaľ čo v EÚ ako celku to bolo 26,8 %. Vplyv sociálnych dávok (bez dôchodkov) na chudobu je takisto stále výrazne pod priemerom EÚ. Zlepšenie primeranosti a efektívnosti systému dávok by mohlo pomôcť znížiť riziko chudoby, ako aj zacieliť podporu na zraniteľné skupiny, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, jednočlenné domácnosti a starší ľudia. Napriek nedávnemu zvyšovaniu dôchodkov, ktoré bolo spôsobené najmä úpravou inflácie a zvýšením príspevkov na sociálne zabezpečenie, sú dôchodky v pomere k mzdám naďalej jedny z najnižších v EÚ, čo prispieva k vysokej miere chudoby v starobe. Chudoba zamestnaných osôb je stále pomerne vysoká, najmä v prípade ľudí s neštandardnou formou zamestnania, a napriek nedávnemu zvyšovaniu ju zhoršuje relatívne nízka minimálna mzda. Estónsko by mohlo rozšíriť systém dávok v nezamestnanosti aj na osoby, na ktoré sa zatiaľ nevzťahuje, napríklad na osoby s neštandardnou formou zamestnania vrátane samostatne zárobkovo činných osôb. Tým by sa mohlo znížiť riziko ich chudoby. Regionálne rozdiely sú naďalej výrazné, pričom väčšiemu riziku chudoby sú vystavené vidiecke oblasti a východné pohraničné regióny. Vyriešením týchto výziev by sa zároveň prispelo k podpore vzostupnej sociálnej konvergencie, čo je v súlade s analýzou jednotlivých krajín útvarov Komisie v druhej fáze na základe rámca sociálnej konvergencie ([17]).

(36) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2025 odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia na plnenie odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2025, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Estónska odporúčania 2, 3 a 4 pomáhajú pri

([17]) SWD(2025) 95 – *Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF)* (Analýza krajín v oblasti sociálnej konvergencie v súlade s rámcom sociálnej konvergencie), 2025.

plnení prvého odporúčania pre eurozónu týkajúceho sa konkurencieschopnosti, zatiaľ čo odporúčania 4, 5 a 6 napomáhajú plnenie druhého odporúčania pre eurozónu týkajúceho sa odolnosti a odporúčanie 1 pomáha plniť tretie odporúčanie pre eurozónu týkajúce sa makroekonomickej a finančnej stability stanovené v odporúčaní na rok 2025.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Estónsko v rokoch 2025 a 2026 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Posilniť celkové výdavky a pripravenosť v oblasti obrany a bezpečnosti a zároveň zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby v súlade so závermi Európskej rady zo 6. marca 2025. Dodržiavať maximálne miery rastu čistých výdavkov, ktoré odporučila Rada 21. januára 2025, a zároveň využiť povolenie podľa národnej únikovej doložky na vyššie výdavky na obranu. Rozšíriť základ dane využitím daní, ktoré sú menej škodlivé pre rast. Zabezpečiť udržateľné financovanie potrieb v rámci výdavkov vrátane obrany, zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, a to s cieľom zlepšiť prístupnosť a cenovú dostupnosť a zároveň sa chrániť pred inflačnými tlakmi.

2. Vzhľadom na uplatniteľné lehoty na včasné dokončenie reforiem a investícií podľa nariadenia (EÚ) 2021/241 zabezpečiť účinné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU. Urýchliť vykonávanie programu politiky súdržnosti (EFRR, FST, ESF+, KF), vo vhodných prípadoch na základe príležitostí, ktoré ponúka preskúmanie v polovici trvania. V záujme zlepšovania konkurencieschopnosti optimálne využívať nástroje EÚ vrátane príležitostí, ktorý poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technológií pre Európu.

3. Zamerať investície na výskum a inovácie uprednostnením financovania aplikovaného výskumu. Zlepšiť prístup k financovaniu, najmä pre malé a stredné podniky a spoločnosti v odľahlých regiónoch, s cieľom uľahčiť inovačné investície, napríklad investície do zelenej a digitálnej transformácie, a to aj prostredníctvom podpory účasti inštitucionálnych investorov na trhu s rizikovým kapitálom a akciovom trhu.

4. Posilniť energetickú efektívnosť prijatím nových finančných a podporných opatrení na splnenie cieľov dlhodobej stratégie renovácie. Znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a podiel roponosnej bridlice na energetickom mixe investovaním do energie z obnoviteľných zdrojov a presadzovaním uskladňovania energie. Zvýšiť energetickú bezpečnosť, napríklad zabezpečením dostatočnej kapacity elektrických prepojení. Zvýšiť produktivitu zdrojov prostredníctvom inovácií využívajúcich biologické materiály. Prijať ďalšie opatrenia na zvýšenie dostupnosti a využívania udržateľnej a menej znečisťujúcej dopravy, a to aj prostredníctvom elektrifikácie železničnej siete, obnovy vozového parku a integrácie systémov verejnej dopravy.

5. Zlepšiť produktivitu práce a ponuku zručností prostredníctvom opatrení na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností, znížením počtu žiakov, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, zvýšením relevantnosti systému vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, najmä uspokojením rastúceho dopytu po odborníkoch v oblasti vedy, techniky, inžinierstva a matematiky, a lepším priťahovaním a udržovaním talentov. Zintenzívniť opatrenia v príslušných oblastiach politiky zamerané na poskytovanie a nadobúdanie zručností a kompetencií potrebných na zelenú transformáciu. Znížiť riziko chudoby posilnením sociálnej ochrany starších ľudí, jednočlenných domácností a osôb so zdravotným postihnutím, a to zvýšením primeranosti a efektívnosti systému dávok, a v prípade nezamestnaných osôb napríklad aj rozšírením systému dávok v nezamestnanosti, najmä na osoby s neštandardnou formou zamestnania, a to pri zachovaní fiškálnej udržateľnosti.

V Bruseli 8. júla 2025

Za Radu

predsedníčka

S. LOSE